

21. december 1938, Bratislava.

Odpoveď slovenskej vlády na list generála L. Krejčího, náčelníka generálneho štábu česko-slovenskej armády, týkajúca sa česko-slovenskej odvety proti maďarským teroristom uväzneným v Ilave.

Predsedníctvo slovenskej vlády nemôže vysloviť súhlas s návrhom veliteľa VI. zboru, aby za usmrtenie našich príslušníkov pri útokoch maďarských teroristov i pravidelného vojska zastrelených bolo 5 teroristov, uväznených v ilavskej trestnici¹.

Dôvody pre toto stanovisko sú nasledujúce:

1. Teroristi uväznení boli v Ilave na žiadosť vlády Podkarpatskej Rusi, kde sa dopustili trestných činov a kde boli tiež dopadnutí a zatknutí. Následkom toho nemá vláda Slovenskej krajiny ani iný jej orgán dispozičné právo nad nimi.

2. Pri jednaní zmiešanej amnestijnej komisie v Bratislave, bolo zrejmé, že otázka týchto teroristov bola hlavným bodom záujmu zástupcov maďarskej vlády a osud týchto teroristov bude pri ďalšom jednaní zmiešaných česko-slovensko-maďarských komisii najúčinnejším argumentom pre prípadné ústupky zo strany maďarských expertov.

3. Prevedenie navrhovaných retorzných opatrení malo by ten následok, že maďarská vláda by prikočila k podobnému opatreniu a dala usmrtiť prípadne i väčší počet našich príslušníkov, ktorí boli pri ústupe teroristov násilne odvlečení do Maďarska.

Predsedníctvo slovenskej vlády žiada však súčasne ministerstvo zahraničných vecí o energický zákrok u maďarskej vlády vzhľadom na vážny incident zo dňa 19. decembra 1938 pri obsadení obce Slanec maďarským vojskom za vedenia podplukovníka Dr. Murányiho, pri ktorom bol zastrelený rešpicient finančnej stráže Jozef Hrdina a zranený finančný dozorca Silvester Gajdošík. Zákrok má byť učinенý pod vyhrážkou, že ak by maďarská vláda ďalšie výčiny teroristov i vojska nezamedzila, poľažne ak by sa podobné prípady opakovali, budú za každý jednotlivý smrteľný prípad z radov našich občanov a bezpečnostných orgánov zastrelení dvaja teroristi a to v dohode s vládou Podkarpatskej Rusi.

SNA, ÚPV, kart. 2, ž. 1 737. Kópia, strojopis.

¹ V liste zo 16. 12. 1938 MNO uvádza: „Ministerstvo národnej obrany hlavný štáb má za to, že jedním z dôvodů, proč maďarské úřady dosud nezastavily činnost teroristů jest způsob, jakým bylo až dosud s dopadenými teroristy v ČSR zacházeno. Zajatí teroristé jsou uvězněni v civilní trestnici v Ilavě v počtu 300 osob a dosud nebylo proti nim nijak zakročeno. Je s nimi zacházeno obdobně jako s válečnými zajatci, ač jimi nejsou a je třeba je považovati za bandity a nezodpovědné živly, jichž se maďarská vláda oficiálně zřekla.“ – List priložený ako príloha k odpovedi slovenskej vlády. – Tamže.

21. december 1938, 10.30 hod., Budapešť.

Telefonická správa legačného radcu vyslanectva P. Fišu o požiadavke J. Vörnleho, zástupcu maďarského ministra zahraničných vecí, týkajúca sa vianočných darov pre maďarských teroristov a o stanovisku predsedu slovenskej vlády J. Tisa.

Záznam

Dr. P. Fiša telefonuje z Budapešti:

1. Dne 22. 12. přejímají správu obsazeného území civilní úřady¹.

2. Zástupce maďarského zahraničního ministra Vörnle sdělil, že vánoční dary vězňům v Ilavě by si představovali tak, že v zastoupení akce „Ungarn für Ungarn“ by vězně navštívil bratislavský maďarský konsul a jedna sestra Červeného kříže a zjistili, co vězňové potřebují a koupili by to na Slovensku z prostředků maďarského konsuluátu v Bratislavě².

Vyslanectví k tomu doporučuje, aby bylo žádáno, aby Maďaři zaručili, že návštěvy nevyužijí propagačně a že dovolí totéž ohledně našich zajatců v Maďarsku (je jich prý 40 v Szolnoku, dalších asi 15 neví se kde).

Dle Vörnleho by zamítnutí vyvolalo velmi špatný dojem v Maďarsku.

3. Dnes končí zasedání komisi, které odcházejí na vánoční prázdniny a v jednání se bude pokračovat 9. ledna 1939.

Referoval jsem panovi vyslanci Dr. Krnovi a na jeho příkaz telefonoval Dr. Ciekerovi do Bratislavy, aby znovu požádal pana ministerského předsedu Dr. Tisa, aby vzhledem k obsahu bodu 2. zamýšlenou akci povolil.

Dr. Cieker sdělil pak telefonicky, že pan ministerský předseda Dr. Tiso trvá na zamítnutí maďarské žádosti³ dokud se nedostaví zřejmý obrat v tom směru, že Maďaři budou lidsky zacházati s našimi lidmi v obsazeném území.

Bujnáč

AMZV ČR, KV, kart. 46, f.: Jednání s Maďarskem 1938. Kópia, strojepis.

¹ Mezi 5. 11. – 21. 12. 1938 maďarská vláda na okupovanom teritóriu nastolila vojenskú správu.

² Pozri dok. č. 81.

³ Doplňný text napísaný rukou: „Tiso zamítl 21. 12. na přímý telefonický dotaz po rozmluvě se Sidorem v ministerské radě.“

21. december 1938, 19.00 hod., Budapešť.

Telefonická správa tajomníka česko-slovenskej delegácie P. Fišu MZV o stave rokovaní medzi česko-slovenskou a maďarskou delegáciou a o postoji maďarskej vlády k otázke kolonistov.

Zpráva o jednání česko-slovensko-maďarské delegace

Dnes ve 14 hod. parafována byla v ministerstvu vnitra vládním delegátem Dr. Zvrškovcem a státním tajemníkem Tomcsányim dohoda o amnestii¹, při čemž bylo smluveno, že česko-slovenští zástupci učiní veškeré kroky potřebné k tomu, aby ještě před vánočními svátky opatřena byla plná moc presidenta republiky a dohoda podepsána. Před parafováním této dohody maďarští členové přednesli žádost, aby v rámci charitativní akce „Ungarn für Ungarn“ bylo dovoleno zástupci maďarského Červeného kříže v doprovodu člena maďarského konsuluátu v Bratislavě a jedné sociální sestry ma-